

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä esityispalveluista

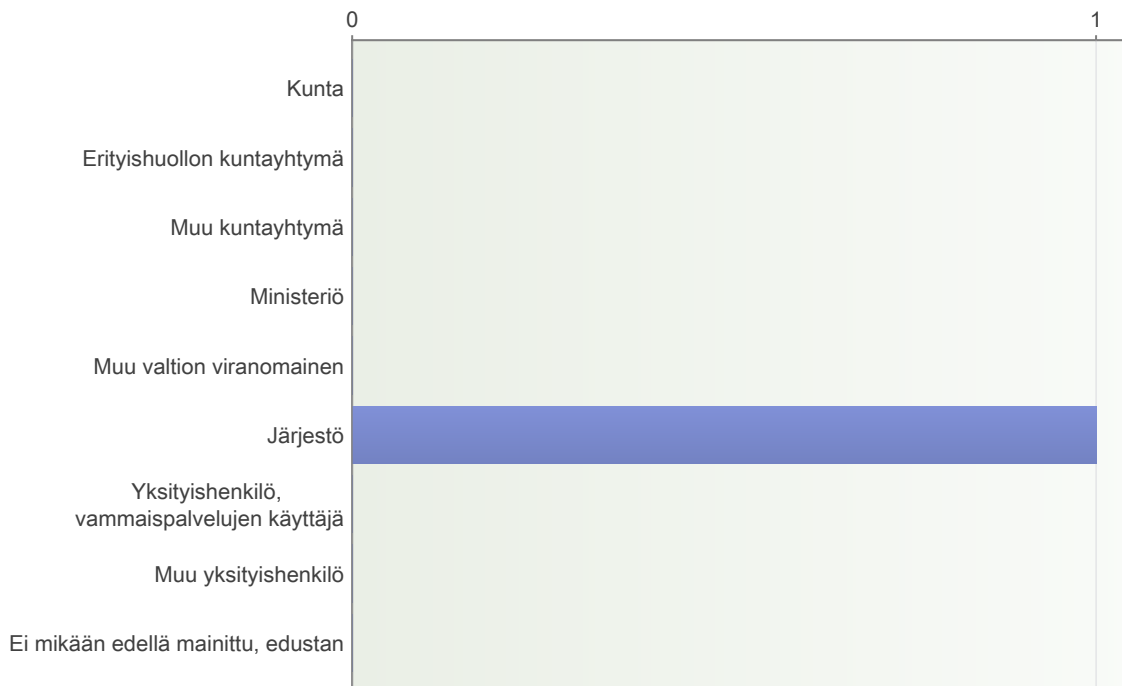
1. 1. Vastaajan taustatiedot

Vastaajien määrä: 1

Etunimi	Sukunimi	Sähköposti	Organisaatio, jota vastaus edustaa	Mahdollinen tarkennus
Pauliina	Lampinen	pauliina.lampinen@vamla.s.fi	Vammaisten lasten ja nuorten tukisäätiö	

2. 2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 3. 1 §:ssä säädetään lain läpileikkaavista periaatteista. Kattaako säännös vammaispalveluille asetetut tavoitteet?

Vastaajien määrä: 1

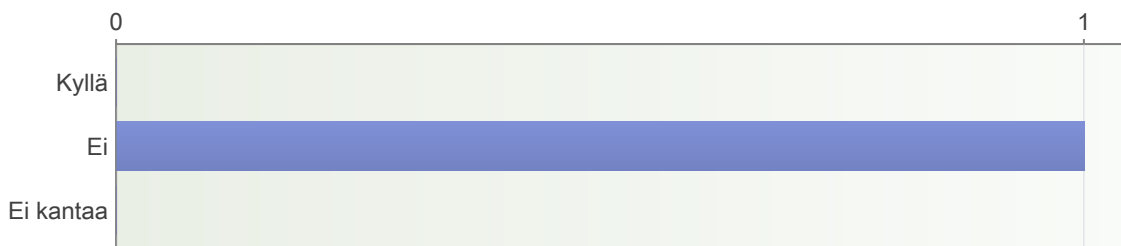
4. 4. Muita huomioita 1 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus otettava huomioon läpileikkaavana periaatteena. Sopimus on Suomea oikeudellisesti sitova asiakirja. YK:n vammaissopimukseen sisältyy mm. seuraavat käsitteet; "täysimääräinen" ja "tehokas". Oikeuksien on toteuduttava täysimääräisesti ja tehokkaasti myös tässä lakiehdotuksessa.
Esitämme lisäystä 3) -kohtaan: edistetään vammaisen henkilön itsenäistä suoriutumista, syrjimättömyyttä eri elinalueissa ja itsemääräämisoikeuden toteutumista

5. 5. Onko 2 §:n perusteella selvää, missä tilanteissa sovelletaan erityislakia?

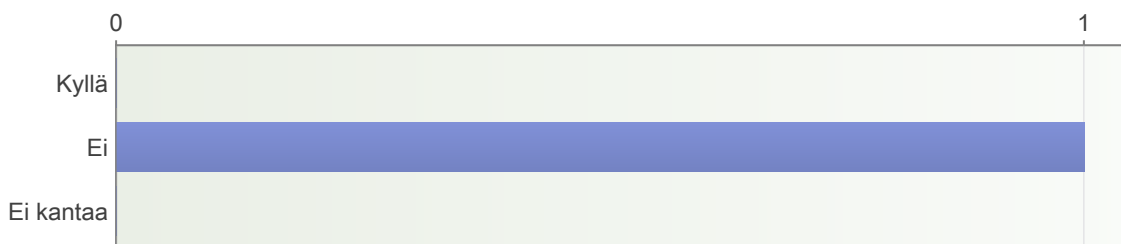
Vastaajien määrä: 1

6. 6. 2 §:n 3 momentissa säädetään soveltamisalan rajauksesta.

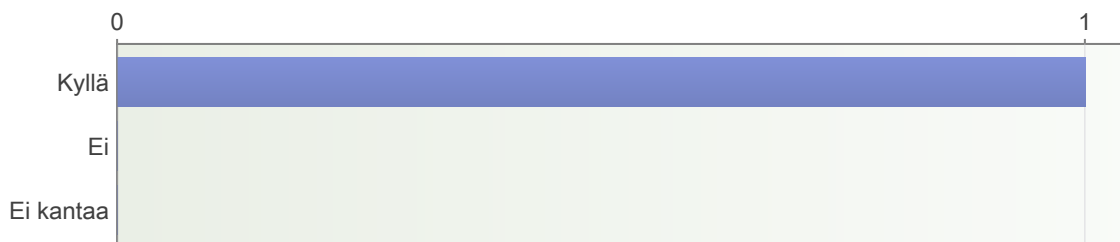
Onko rajaus selkeä?

Vastaajien määrä: 1

7. Onko rajausta tarpeellinen?

Vastaajien määrä: 1

8. 7. Muita huomioita 2 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Odotimme selkeitä säännöksiä mm. henkilökohtaisesta budjetoinnista tässä lakiesityksessä, mutta siitä ei ollutkaan mainintaa kuin yhden kerran liikkumisen tuen yhteydessä. YK:n vammaisten henkilöiden sopimuksen 1. artikla velvoittaa kunnioittamaan vammaisten henkilöiden itsemääräämisoikeutta ja täysimääräistä sekä tehokasta osallisuutta ja osallistumista. Olemme huolissamme siitä, toteutuuko tämä oikeus. Mielestämme henkilökohtainen budjetointi on niin tärkeä, ettei voida antaa maakunnille päätäntävaltaa sen käyttöönottamisesta. Henkilökohtaisesta budjetoinnista tarvitaan omia, selkeitä säännöksiä tähän lakiehdotukseen! YK:n vammaissopimuksen 4. artikla velvoittaa toteuttamaan ”kaikki asianmukaiset lainsäädännölliset, hallinnolliset ja muut toimet tässä yleissopimuksessa tunnustettujen oikeuksien täytäntöönpanemiseksi –”

Pidämme palvelun monipuolistumista oikein hienona asiana, mutta olemme huolissamme siitä, syntykö asiakkaalle entistä suurempi epätietoisuus siitä, minkä lain perusteella hänellä on oikeus mihinkin palveluun. Näitä tilanteita on esimerkiksi Kelan myöntämä kuntoutus tai sairaalan tarjoama lääkinnällinen kuntoutus suhteessa tähän lakiehdotukseen. Hallintolain (434/2003) 8 §:n mukaan viranomaisella on neuvontavelvoite, mutta käytännössä tämä velvoite toteutuu harvoin. Lisäksi täsmällisemmät rajanvedot selkeyttäisivät viranomaisten myöntämis- ja järjestämisvelvoitteita palveluissa. Tällöin välttyttäisiin myös päätösten viivästymisiltä sekä tarpeettomilta hallintoriita-asioilta.

Pidämme myös ongelmallisena sitä, jos oikeushierarkia korostuu näin voimakkaasti kuin mitä lakiesitys ilmentää. Väliinpuotoajien määrä voi pahimmassa tapauksessa lisääntyä nykyisestä, jos todetaan ihmisen liikkuvan lakien välissä olevalla harmaalla alueella eikä kukaan viranomaisista suostu ottamaan vastuuta tästä. Asiakas pomppii epätietoisena paikasta toiseen etsimässä palvelupiiriänsä, jota ei mahdollisesti löydykään mistään. Tästä johtuen tässä lakiesityksessä tarvitaan näkemyksemme mukaan täsmällisempiä ja tarkkarajaisempia säännöksiä, jotta ns. harmaita alueita ei syntyisi, ja jotta voitaisiin suojella tehokkaammin haavoittuvassa asemassa olevia. Palveluintegraation on toimittava saumattomasti ja ilman oikeushierarkian aiheuttamaa mekaanista jäykkyyttä, sillä vammaisella henkilöllä voi olla samanaikaisesti myös muihin lakeihin perustuvia tarpeita!

9. 8. Arvioikaa momenttien tarpeellisuutta lain soveltamisen kannalta.

Palvelutarpeen arviointi sekä palvelujen suunnittelu, toteuttaminen ja toteutumisen seuranta on tehtävä yhteistyössä vammaisen henkilön ja sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000, jäljempänä asiakaslaki) 9 ja 10 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa vammaisen henkilön ja hänen laillisen edustajansa taikka omaisen tai muun läheisen kanssa.

Vastaajien määrä: 1

10. Asiakkaan oikeudesta saada selvitys toimenpidevaihtoehdoista säädetään asiakaslain 5 §:ssä sekä asiakkaan itsemääräämisoikeudesta ja osallistumisesta asiakaslain 8, 9 ja 10 §:ssä.

Asiakkaan osallistumisesta palvelutarpeen arviointiin sekä asiakassuunnitelman laatimiseen säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36, 39 ja 41 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

11. Vammaisen henkilön osallistumista on tuettava hänen toimintakykynsä, ikänsä ja elämäntilanteensa edellyttämällä tavalla. Vammaisen henkilön on voitava käyttää hänelle soveltuvaa viestintä- ja kommunikointikeinoa ja häntä on tarvittaessa tuettava tiedon saannissa, oman mielipiteen muodostamisessa ja ilmaisemisessa sekä oman tahdon toteuttamisessa.

Vastaajien määrä: 1

12. Lapsen ja nuoren mielipiteen selvittämisestä säädetään sosiaalihuoltolain 32 §:ssä. Lapselle ja nuorelle on järjestettävä riittävä apu ja tuki tiedonsaantiin, kommunikaatioon ja vuorovaikutukseen.

Vastaajien määrä: 1

13. 9. Muita huomioita 4 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Muistettava huomioida YK:n lapsien oikeuksien sopimus. Lapsen ja nuoren mielipiteen selvittämiseen tarvitaan laatustandardit, jotka tulisi luoda yhteistyössä vammaisjärjestöjen kanssa. Niillä varmistetaan laadukkaan kuulemisen ja edun arvioinnin asianmukainen toteutuminen. Viranomaisilta ei myöskään voida edellyttää kattavaa tietämystä, miten mielipiteen selvittämistä tulisi hoitaa, jolloin laatustandardeista olisi apua alkuun. Lisäksi on huomioitava, että valinnanvapauslain mukaan maakunnalla on velvoite järjestää tuettua päätöksentekoa ja sitä tulisi toteuttaa ulkopuolisilla asiantuntijoilla, jotta asiakkaan itsemääräämisoikeus ei vaarantuisi.

14. Asiakkaan oikeudesta saada selvitys toimenpidevaihtoehdoista säädetään asiakaslain 5 §:ssä sekä asiakkaan itsemääräämisoikeudesta ja osallistumisesta asiakaslain 8, 9 ja 10 §:ssä.

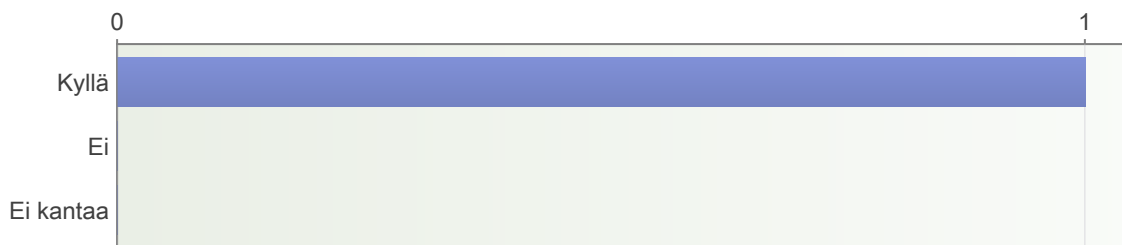
Asiakkaan osallistumisesta palvelutarpeen arviointiin sekä asiakassuunnitelman laatimiseen säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36, 39 ja 41 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

15. Vammaisen henkilön palvelutarpeen arvioinnista säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36 ja 37 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

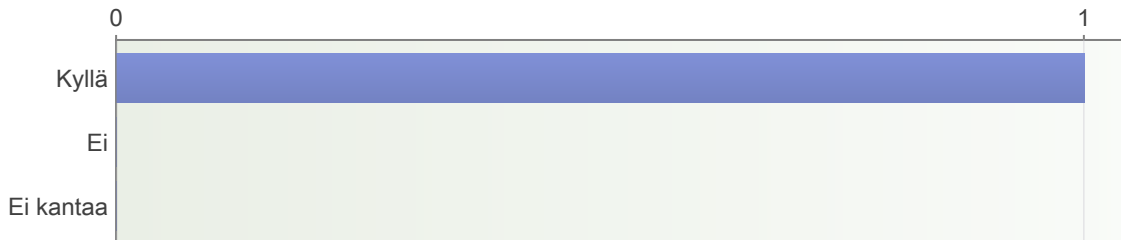
16. Asiakassuunnitelman tekemisestä ja omatyöntekijästä säädetään sosiaalihuoltolain 39 ja 42 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

17. Palvelutarpeen arvioinnin ja asiakassuunnitelman yhteydessä tehtävässä monialaisessa yhteistyössä ja palvelujen yhteensovittamisessa noudatetaan, mitä sosiaalihuoltolain 41 §:ssä säädetään.

Vastaajien määrä: 1

18. 11. Muita huomioita 5 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Erittäin tarpeellisia, mutta säännökset eivät ole riittäviä. Palveluintegraatiosta tulisi mainita täsmällisemmin ja ilman, että syntyisi väliinputoajia. Vammaisten lasten ja nuorten tukisäätiössä tehtiin vuonna 2013 selvitys perheiden kokemuksista palvelusuunnitelman teosta. Selvitykseen osallistuneista 207 vanhemmasta vastasi, että heidän vammaiselle lapselleen on tehty palvelusuunnitelma, 28 vastasi ettei ole tehty ja 16 vanhempaa puolestaan ei tiennyt, onko palvelusuunnitelma edes tehty. Vanhemmille annettiin myös mahdollisuus vastata vapaamuotoisesti kokemuksistaan palvelusuunnitelman teosta ja vain 22 %, eli 186 vastaajista oli tyytyväisiä. Näkemyksemme mukaan määrä on hyvin huolestuttava ja tähän on syytä kiinnittää erityistä huomiota jotta vammaisen lapsen perheillä olisi jatkossa parempia kokemuksia palvelutarpeen arvioinnista ja asiakassuunnitelman teosta.

Haluamme myös kiinnittää erityistä huomiota YK:n vammaissopimukseen, koska siihen sisältyy lukuisia tärkeitä artikloita, jotka täytyy ottaa paremmin huomioon tässä lakiesityksessä. YK:n vammaissopimuksen tarkoitus on 1. artiklan mukaan varmistaa ihmisoikeuksien ja perusoikeuksien yhdenvertainen, täysimääräinen ja tehokas toteutuminen. Lapsilla on oikeus vapaasti ilmaista näkemyksensä kaikissa heihin vaikuttavissa asioissa (7. art.) ja tämä yhdessä kohtuullisia mukautuksia koskevan 5. artiklan ja yhdenvertaisuuslain (1325/2014) kanssa muodostaa viranomaisille erityisen veloitteen varmistaa, että asiakassuunnitelma laaditaan kohtuullisia mukautuksia silmälläpitäen.

19. 12. Arvioikaa seuraavia päätöksentekoon ja palvelujen toteuttamiseen liittyviä väittämiä.

Vastaajien määrä: 1

	Kyllä	Ei	Ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Päätöksentekoon liittyvä sääntely on riittävä.	0	1	0	1	2
Päätösten toimeenpanon sääntely on riittävä.	0	1	0	1	2
Palvelujen laadun määrittämisen ja arvioinnin sääntely on riittävä.	0	1	0	1	2
Lasten ja nuorten huomioon ottamisen sääntely on riittävä.	1	0	0	1	1
Yhteensä	1	3	0	4	1,75

20. 13. Muita huomioita 6 §:n sisältöön.

Ei vastauksia.

21. 14. Täydentääkö säännös asianmukaisesti ehdotetussa laissa säädettyjä muita erityispalveluja?

Vastaajien määrä: 1

22. 15. Onko selvää, milloin sovelletaan ehdotetun lain mukaista valmennusta ja tukea koskevaa säännöstä ja milloin sosiaalihuoltolain (1301/2014) tai muun lain säännöksiä? (Esim. sosiaalihuoltolain 17 §:n mukaista sosiaalista kuntoutusta koskevaa säännöstä)?

Vastaajien määrä: 1

23. 16. Muita huomioita 8 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Tämä uusi valmennus ja tuki on oikein tervetullut lisäys! Tarvitaan vain selkeyttä siitä, milloin ja missä tilanteessa sovelletaan, muuten hieno lisäys kääntyy itseensä vastaan monimutkaisuudellaan. Kaipaisimme myös enemmän joustavuutta ja palveluintegraatiota. Teoriassa siis hieno asia, käytännön toteutus sen sijaan arveluttaa. Olemme erityisen huolissaan siitä, että tällä ei korvata tulevaisuudessa vammaisten nuorten oikeutta ammatilliseen kuntoutukseen, työhönvalmennukseen tai muuhun tuettuun työllistymiseen. Kts. ylhäältä oikeushierarkia-ongelma.

24. 17. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

25. 18. Huomioita 9 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Tarvitaan tarkempaa säännöstä sille, ettei henkilökohtaista apua ole tarkoitus korvata muilla palveluilla. Muilla palveluilla täydennetään henkilökohtaista apua, mutta ei voi korvata sitä! Oikeus henkilökohtaiseen apuun on tärkeä asia vammaisille lapsille ja nuorille, jolla varmistetaan heidän yhdenvertaisuutensa ja tosiasiallinen osallisuutensa. Esimerkiksi kouluilla on voimassaolevan perusopetuslain nojalla ensisijainen velvoite järjestää avustajan, mutta koulun myöntämä avustaja on käytettävissä vain koulun ympäristössä. Lapsi jää vapaa-ajalla ilman avustajaa ja kaksi erillistä avustajapäätöstä ei välttämättä ole lapsen edun mukaista. Vammaispalvelulain viimesijaisuus voi siis olla kestävä ratkaisu, jos jäykän oikeushierarkian ja viranomaistoiminnan takia ei pystytä turvaamaan sujuvaa jatkumoa, eikä palveluintegraatiota vammaisille lapsille ja nuorille.

26. 19. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

27. 20. Huomioita 10 §:n sisältöön.

Ei vastauksia.

28. 21. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

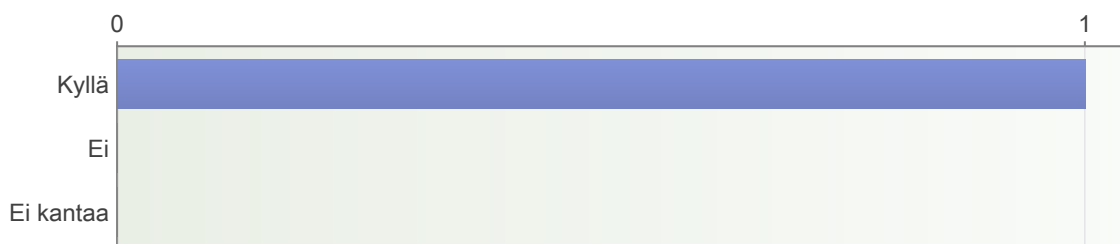
29. 22. Huomioita 11 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Tarvitaan selkeyttä kustannusasioissa, koska se voi rajoittaa köyhien perheiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia varmistaa vammaiselle lapselleen henkilökohtaista apua muun muassa matkoilla. Perheellä ei välttämättä ole varaa periä maksuja takaisin jälkeenpäin ja vammaisella nuorella ei pienen budjettinsa takia mahdollisuutta kustantaa henkilökohtaisen avun kuluja. Tämä vaarantaisi yhdenvertaisuuden toteutumista merkittävästi. Vammaisen lapsen ja nuoren perheelle sekä nuorella on oltava tosiasialliset mahdollisuudet valita millaista mallia haluavat käyttää.

30. 23. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

31. 24. Huomioita 12 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Huolehdittava palvelun jatkumosta ja siitäkin, että vammaisilla nuorilla olisi tosiasiallinen oikeus valita asuinpaikkansa palveluasumisesta huolimatta. (YK:n vammaissopimus 19. art.)

32. Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä ehdotetun lain mukaisena palveluna.

Vastaajien määrä: 1

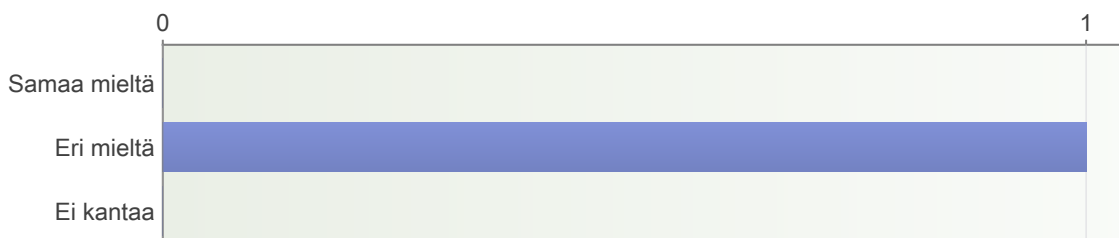
33. Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä lastensuojelulain mukaisena avohuollon sijoituksena ilman huostaanottoa.

Vastaajien määrä: 1

34. Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä sekä ehdotetussa laissa että lastensuojelulaissa siten, että ehdotettu laki on ensisijainen.

Vastaajien määrä: 1

35. Vammaisten lasten sijoittaminen kodin ulkopuolelle olisi tehtävä ilman huostaanottoa avohuollon sijoituksena myös pidemmäksi aikaa.

Vastaajien määrä: 1

36. Vammaisten lasten sijoittaminen kodin ulkopuolelle olisi aina tehtävä lastensuojelulain periaatteiden ja säännösten mukaisesti.

Vastaajien määrä: 1

37. 26. Mitä muuta haluaisitte tuoda esiin liittyen tilanteisiin, joissa lapsi asuu erossa vanhemmistaan tai huoltajistaan?

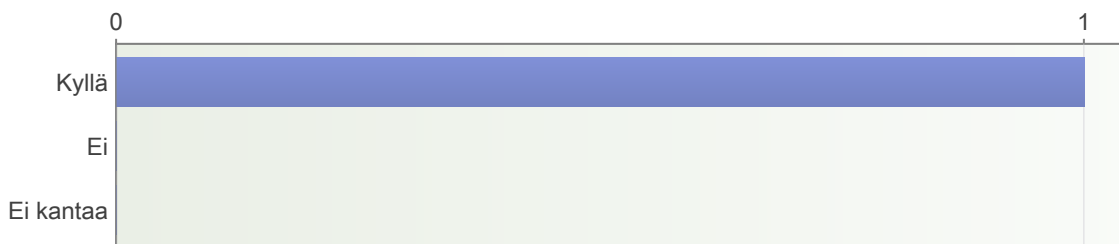
Vastaajien määrä: 1

- Käytännössä ei toimi, sillä lastensuojelulainsäädännön mukaan ottaminen voi vääristää tilannetta ja pelästyttää vammaisten lasten ja nuorten vanhemmat. Tällöin on hyvä erottaa vammaispalvelu ja lastensuojelu toisistaan tarkoittamatta kuitenkaan sitä, etteikö vammaiset lapset ja nuoret sekä heidän perheensä tarvitsisi mahdollisia toimenpiteitä myös voimassaolevan lastensuojelulain nojalla. Selkeä jaottelu on tarpeellinen sen takia, että vanhemmat voivat haluta toisenlaista asumisjärjestelyä esimerkiksi juuri sen takia, jotta vammaiselle lapselle voitaisiin suoda parempia edellytyksiä huomioida esimerkiksi sosiaokulttuurillisia seikkoja, joita kotikunta ei pysty tarjoamaan, eikä vanhemmat pysty muuttamaan töidensä takia.

Selkeä jaottelu vaikuttaa myös substanssiosaamiseen eli silloin, kun vammaisen lapsi/nuori asuu perheen päätöksellä muualla, niin asumispalvelujen työntekijät olisivat erikoistuneet juuri vammaisuuden ja erityisen tuen erityispiirteisiin ja huomioimaan LOS:ta sekä vammaissopimuksen velvoitteiden toteutusta. Lapsen ja nuoren mm. täysmääräiseen osallisuuteen ja osallistumiseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita osataan tällöin myös huomioida paremmin. Vanhemmat voivat vapaasti ylläpitää ja vaalia etäisyydestä huolimatta suhdettansa vammaiseen lapseensa ilman, että niitä tarvitsisi millään tavalla rajoittaa.

38. 27. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

39. 28. Huomioita 14 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Olisi hyvä, jos säännöksessä huomioidaan myös eroperheet. Vammaisilla lapsilla ja nuorilla on vammattomien lasten tavoin oikeus molempiin vanhempiinsa ja vakituisen asunnon määritelmä ei saa rajoittaa tai heikentää tätä oikeutta.

40. 29. Onko lyhytaikainen huolenpito tarpeellinen palvelu?

Vastaajien määrä: 1

41. 30. Onko selvää, milloin sovelletaan ehdotetun lain mukaista lyhytaikaista huolenpitoa koskevaa säännöstä ja milloin sosiaalihuoltolain (1301/2014) säännöksiä (esim. SHL:n 19 §:n mukaista kotipalvelua koskevaa säännöstä) tai omaishoidon tuesta annettua lakia?

Vastaajien määrä: 1

42. 31. Huomioita 15 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Järjestyvätkö mm. henkilökohtainen apu ja liikkumisen tuki myös silloin, vaikka perhe saisi omaishoitotukea? Huolehdittava, että lapsella ja nuorella on oikeus elää ja osallistua vapaasti ikätovereittensa tavoin myös lyhytaikaisessa huolenpidossa. Jatkumo ja palveluintegraatio.

43. 32. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

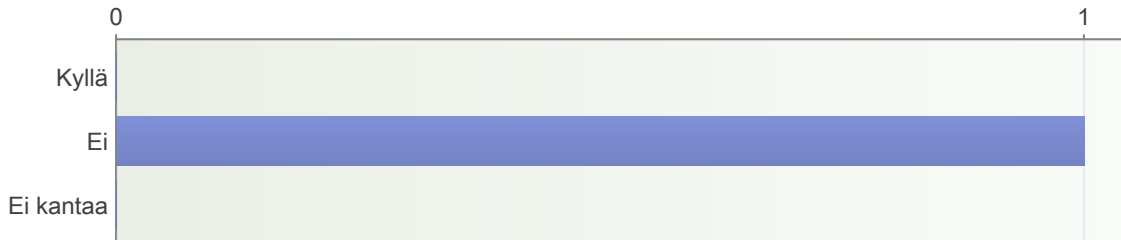

44. 33. Huomioita 16 §:n sisältöön.

Ei vastauksia.

45. 34. Turvaako säännös vammaisen henkilön liikkumisen?

Vastaajien määrä: 1

46. 35. Muita huomioita 17 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Esteettömän julkisen liikenteen ensisijaisuus ei palvele vammaisten ihmisten yhdenvertaisuutta, itsemääräämisoikeutta ja täysimääräistä osallisuutta, eikä edistä tavanomaista elämää. Vammattomilla ihmisillä on mahdollisuus käyttää omaa autoa oman aikataulun mukaan ja vain osalla vammaisista on mahdollisuus samaan. Ensisijaisuuden sijaan vammaisille ihmisille tulisi tarjota erilaisia vaihtoehtoja heidän liikkumisen helpottamiseksi ja tämä esteettömän julkisen liikenteen käyttömahdollisuus voi olla yksi vaihtoehtoista, mikäli sitä on aidosti tarjolla asuinpaikkakunnalla riittävän laajalla aikataululla. Silti ei pidä unohtaa edistää ympäristön esteettömyyttä myös osana viranomaistoimintaa, tähän velvoittaa muun muassa YK:n vammaissopimuksen 5. artikla: ”3. Yhdenvertaisuuden edistämiseksi ja syrjinnän poistamiseksi sopimuspuolet toteuttavat kaikki asianmukaiset toimet varmistaakseen kohtuullisten mukautusten tekemisen”.

47. 36. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

48. 37. Huomioita 18 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Tässä on huomioitava erityisesti YK:n vammaissopimuksen 20. artiklaa ja 5. artiklan tarkoittamaa velvoitetta kohtuullisiin mukautuksiin. Lisäksi vammaisia lapsia ja nuoria ei YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 2. artiklan mukaan saa syrjiä vammaisuuden perusteella ja sopimusvaltiot ryhtyvät kaikkiin tarpeellisiin toimiin varmistaakseen, että lasta ja nuorta suojellaan kaikenlaiselta syrjinnältä. Seuraava artikla velvoittaa ottamaan lapsen etu ensisijaisesti huomioon ja tämä pätee myös liikkumisen tuen myöntämisessä. Lapsille on varmistettava yhdenvertaiset osallisuusmahdollisuudet vammattomien ikätoveriensa tavoin.

49. 38. Huomioita 19 §:n sisältöön.

Ei vastauksia.

50. 39. Huomioita 3 luvun säännöksiin.

Vastaajien määrä: 1

- Valmennus ja tuki -palvelujen ja ehdotetun lain 18 §:n 3 momentin tulisivat olla myös valituskelpoinen. Pelkästään valitusluvan anominen ei ole näkemyksemme mukaan riittävää ja se vaarantaa myös oikeusturvaa. Esitämme kohtuuttoman käsittelyajan välttämiseksi säännöstäydennystä; oikaisuvaatimuksen 30 päivän määräajan tulee koskea käänteisesti myös maakunnan liikelaitosta eli sen on reagoitava ja annettava päätös viimeistään 30 päivän kuluessa siitä, kun on saanut oikaisuvaatimuksen. On lisäksi huolehdittava, ettei syntyisi pitkää käsittelyaikaa myöskään hallinto-oikeudessa, eikä korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Maakunnalla ei voi olla laajaa päätösvaltaa palvelujen toteuttamistavasta, jos on ilmeistä, että se vaarantaa perusoikeuksien lisäksi LOS:n ja vammaissopimuksen toteutumisen.

51. 40. Huomioita 4 luvun säännöksiin.

Ei vastauksia.

52. 41. Mitä muuta haluaisitte tuoda esiin lakiesitykseen liittyen?

Vastaajien määrä: 1

- Tämän lakiesityksen pitäisi edustaa enemmän perus- ja ihmisoikeuslähtöistä linjausta, mikä ei ole näkemyksemme mukaan toteutunut edelleenkään hienoista parannuksista huolimatta. LOS ja YK:n vammaissopimus ovat Suomea velvoittavat asiakirjat ja PL 22 §:n perusteella viranomaisen on valittava vaihtoehdoista sen, joka parhaiten edistää perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutumisen. Lakiesityksen veloitettavuuksia tulisi täsmentää, jotta ei syntyisi tulkinnallisia epäselvyyksiä. Esitämme lisäystä 3 § Määritelmät -kohtaan kahdella käsitteellä, jotta niitä huomioidaan paremmin; 1) Henkilökohtainen budjetti ja 2) Tuettu päätöksenteko